

پښتو او او پستا و یېښود

لطیف جان بابی

لپیٹو او اونپیٹا

ویینسون (قاموس)

لومری برخه

۱۳۷۹

مخمور:

د ليکي نوم	:	پښتو او او پستا ويي بنود
ليکوال	:	لطيف جان بابي
كمپوزر	:	احمد ويس وردګ
خپر، ندوی	:	پښتسيون
د تاپ چاري	:	د افغانستان د کلتوري خدمتونو اداره
پر له پسي خپرونه	:	(۳)
شمېر	:	۱۰۰
د خپرېدو کال	:	۲۰۰۰/۱۳۷۹
تاپنځۍ	:	ملت پرسس -- لاهور

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ

پښتو یون

د پښتو یون، خپل یانه ته دوام ورکوي دا ددي یون د
خپرونو د لپی درېمه کړی ده، په دی اثر کښې هم سره
له دی چې دېر کوچني دی خو یوه لویه او ارزښته
موضوع پکښې نفښتې ده چې هغه د پښتو او اوپستا
لغوي نژدپوالی او ان چې یووالی دی
اوستاد آريان زاره ژبه ده او دا وړوکۍ ويسي نسود د
درنو لوستونکو له پاره ددي دواړو لرغونو ژبو
نژدپوالی او خپلوي په بنه دول زباتوي
موږ داسي خپرنې د پښتو په یون کښې ګټوري ګنو
نو حکه پښتو یون د زړو متنونو تر خنګ دا دول خپرنې
او ګروپونې هم د ژبني د بنست په برخه کښې خپروي او
د بنستونو د پخولو له لاري پر مخ خې

په درنښت

د پښتو یون منځۍ

نيويارک، امریکا

دا کتاب

اوېستا د آريانا يوه زړه ژبه ده چې د آريایانوله شاري او
مدنۍ ژوند سره جوخت يې ادبی بنه غوره کړي. د نېټي منځي
ښې کړنې او نېټي وينې د استاخې، سپین تمان زردشت
ګاخونه په همدي ژبه دي او د یسنا او یشنونو لارښوونې هم د
همدي ژبه زړه پانګه ده.
زېپوهان د پښتو او اوېستا په خپلوي کېښې شک نه کوي
خینې اوېستا زړه پښتو بولي، خینې اوېستا ته د پښتو مور وايې.
خینې يې د پښتو د ميندوله ډلي خخه ګني او خینې بیا د
پښتو خور او وین شريکه ورته وايې
که د پښتو او اوېستا د خپلوي نسبت هرڅه وي خودا
يوروون او خركند واقعېت دی چې پښتو او اوېستا ژور ژښې
اړیکې سره لري او یوله بله يې د پیوستون مزي ګن او
برغلین دي
دا خبره د خولي د دعوونه ده عملی کار غواړي او په دې
برخه کېښې د دواړو ژبو په پښویه او کرامېر. ریښو او بنسټونو ژور
کار په کار دې

د گران لطیف جان بابی دا کوچنوتی کتاب که هر خومره
د پانوله مخی لنده او وړوکی دی خود پښته او اوپستا د
لرغونو ژبو د سره لنډون او پیوستون په برخه کښی د بنسټ یوه
داسي ډبره ده چې د دی ډول خپرنو راتلونکي ماني به پري
و دانېږي او پري و درېږي

دا نه یوازې دا چې د نورو له پاره د پیل تکی دی بلکه
ده په خپله هم د خپل کار بسم الله پري کړي او خپرنه یې
روانه ده چې د دی اثر نورتیوکونه ولیکي، د ویونو تر لنډون
وروسته یې د ګډې پښو یې بنسټونه هم و خپري او په دی لاره
کښې نوي ګامونه کښېردي

د همداسي او بدرو، زورو او سترو خپرنو په هيله دا وړکي
رساله ستاسي مخې ته وړاندې کېږي او هيله ده چې د پښتو
اوپستا په ریښو او رشتو تردي وروسته پلنې او زوري خپرنې
وشې او په ژښيو رشتو سربېره یې ادبې او فکري ریښې او
رشتې هم و خپلې شي

زه گران لطیف جان بابی ته د دی کار د پیلولو له امله
مبارکي ورکوم او د کار د دوام بری یې دلوی خبشن له لوی
دربار نه غواړم!

په مینه

حبيب الله رفيع

پښور، پښتونخوا

۱۳۷۹/۴/۵

پښتو او اوه پښتو

پښتانا یاندی د پښتو لوی هبود د آسيا او
اروپا د ژیو لومړنۍ ایروپجه (مرکن) ده چې تولې
زې خپلې رینې پکښې موندلای سی.
د پښتو د آری زې د زربست، لرغونتوب، تورو
او ریښو ژیو کښې تراوسه پوري په لړ او دې توییر
ژونديو ژیو کښې پاته دي چې د ژیوهنې په رنا
سره خوندي پاته دي چې د بیلکو خرکونه خرگند دي، خوبیا هم
کښې یې د بیلکو خرکونه خرگند دي، خوبیا هم
د زیاتو خېرنو او پلېنوا ارتیا لیدل کېږي خکه چې
پښتو تراوسه پوري بکره او ستهنې پاتې سوې
ده او د زدیو زدیو راهیسې د تورو او جګرو زې وه

او لیکنی پانی دېری لری ورباندی توری سوی دی. که خه هم نریوال زپوهان او کړکیش پوهان تر هغې لری پلتنې وروسته په دی گروهه سوی دی چې پښتو و اوپستاته بیخی ورنژدې ده او کنه نوو یوی داسې ورکې ژبې ته ورته ده چې اوپستاخنې رازېرېدلې ده.

د پښتو ویونکي د پښتیانا آر او سبدونکي دی چې د نړۍ پرمختې د لومړنی وګریال هڅوب او وګریز وادون (تمدن) خښته د لرغونکي پښتی (ښنی بلخ) په زره کښې ایښې ده چې ددې وګرو لومړنی ژبه هم همدلته سره راغوندہ سوی

. ۵۵

پښتیانو د خپل آرتاتوبې خخه د دېروالي یا سرو له کله په لېرد پیل وکړ او د نړۍ پر بیلو بیلو سیمو سره استوګن سول، دوی خپله آره او پجې چې نیکه گان او پلرونه یې پکښې ایره سوی وو (ایرنا) وبلله چې ورو ورو د پښتیانو آره (ایرنا) په آريانا پسې نوموره سوله.

د پښتیانو مورنۍ او لومړنۍ ژبه پښتو هم پخپله لومړنۍ زانګو (پښتی) کښې زېرېدلې او همدلته پالل سوی او روزل سوی ده چې د همدي خایه خخه د پښتیانو یه لېردېنو سره د ایران او هند پر ژبو اغېزمنه سوی ده.

پېستو پېچلوا آرو ورشو گانو کېنى د نالېردو
پېستيانو سره پاتې سوله مگر سنسکرت او
اوېستا د خېل آرتاتويي خخه خه ناخه ليري
ولارلى او په نورو زېو ورگىدې سولې.

پېستو د آر هېواد آره زېه وه چې د آرتوب له كبله
يې آرىد بلله د هندو اروپا زېي د آريا په پېست
پورې اړه لري خرنګه چې د لومنى آريايې زېي
لومنى ويونه خورا زيات په پېستو گېنى سته نو
پېستو د هندو اروپا يې زېو یوه غوره او لرغونې زېه
ګهل کېرى او د سامي زېو سره هېڅ کوم اړيکې
نه لري.

پېست (پخد، بخد، پکھت) د پېستي (بلخ) لوی
ټبرو چې د زېنیو بدلونونو او د بېلوا بېلوا ولسوونو د
بېلوا تورو په ويېست سره (پېست) خخه په ويدا
کېنى (پکھت) جو رو سو، په اوېستا کېنى په
(بخد) واوېست، یوناني هېرو دوت په (پکتوس)
ولوست، دا ئکه چې د (بن) توري په دېرو زېو
کېنى نسته.

لکه خنګه چې په ويدا کېنى د پېست (پکھت)
ټبر تر نورو لرغونې او زور دی نو پېستو هم تر
اوېستا، زند، پهلوی، زړی پارسو او روی پارسو
پخوانی ده.

پښتیانو د خپلې آرې اوېچې خخه خلورزه
کاله وراندې ترزیخ لومړۍ لېرد (کوچ) کړي دی
چې آريانا وېجه نومېدله چې (آريا) او (وېجه) توري
تر او سه پوري په پښتو کښې پاته دي

منځنې پښتیان د هیندوکش په ګхиڅو
(شمالي) او سوهيلی (جنوبي) لمنوکښې
هستوګن وو، د اباسین له خندو خخه بیا د آمو او
خراسان تر دښتو پوري د دوى د آر هیواد نوري
نوموري سیمې بلخ، تخارستان، هرات،
اراکوسيا، کابل، کندھار او سکستاً وو.

په دوهم لېرد کښې د پښتیانو یوه ډله د هرات
لخوا له خراسانه تېره سوله او د پارس خاورې یې
ونیولې چې د خپلې ژې، دود او بايدې اغېزې
یې پر همدې نیول سوو سیمو خپرې کړلې او تر
زیخ مخکې یې د اوومې پېږي په پېل سره د
(ماد) په نوم یوه واکمنې جوره سوله چې دا ئای
د نندي ایران په نوم یادېږي

میدي تېرونو خانونه آرين بلل او هخامنشي
داریاووس یالوی داریا، ۴۸۶-۵۲۱ مخکشې تر
زیخ، هم پخیل ډېرلیل کښې خان د پښتیانو له
پښته ويړلې دی، د داریاووس ډېرلیل چې په زره
پښتو لیکل سوی دی د زړي پاپسو سره ډېر تو پېر
لري.

د پښتیانو درېیم لېږد تر زیخ مخکښې په
څورلسمه پېړی کښې د کابل او خیبر له لارې د
اباسین او ګنګا تر منځ یو خلاند وادون (تمدن) جو
کړ او د هند په څنګلونو او بنونو کښې سره ودان
سول، د خپلو دودونو، ژبې او هڅوب اغښې یې پر
نیول سوو سیمو خپرې کړلې او د ویدا دینې
ليکۍ (كتاب) یې پخپله ژبه وکیښ، په دغه وخت
کښې چې هندی آريایانو ویدا ليکۍ د پښتی
(بلخ) آريایان د (پکهټ) په نوم سره نومور ووه
ريگویدا د (پکهټ) او د دوى د هېبوا، غرونو،
رودونو او خمکو په باره کښې دغښې، پښت یا
پکهټ چې وروسته پارت بلل سوی دی ترزیخ
وراندي د درېیمې پېړی په شاوخوا کښې د خپل
مشرا رساس سره د لوېدیخ پر لور ولاړل د هریرود
ولوېدیخې خوا ته د خزر تر خندو پوري یې د پارتیا
په نوم د یوه لوی وادون (تمدن) سته کښېسوله
چې د ارمنستان تر لوېدیخو خواوو پوري رسبدله،
د پښتنو همدا وادون د (پکهټ) یاندي (پکتویس)
په نوم نومور و چې همدغه څای یې پستیکا
(پکتیکا) نوماوه.

ویدا د پښتنو د توریاليتوب، ننګیاليتوب،
واکچارۍ (اداري نظام) او لښکري تارد سمالیتا
او همدا رنګه د دې ستر تېر دشتمنيو او بدایتیونو

خچه رغبری او پستهها (پکت‌ها) د پستن و پاچا
یادوی

نوموری تیر تر ویدا مخکی هم رون کرکیش
(تاریخ)، وادون (تمدن) او لرغونی هخوب درلود
چې د زې اټکل یې هم د تیریخ لرغونتوب په
گچه پیاکل کېدای سی.

منځیو پستیانو خپل هېواد (آریاورشه) باله
چې منځو چه (مرکن) یې پستی (ښی بلخ) ډ،
چې دا نوم لومړی پلا د منو سمهیتا په لیکي
(كتاب) کښې راغلی دی. منو یا مانو د آریايانو پلار
بلل کېږي، مانو یا منو یو لرغونی پستو نوم دی
چې پستانه یې نن پېزامنوردی چې د همدي
كتاب د لیکوال (لطیف جان بابی) د یوه زوی نوم
مانو خان دی.

نالېر دې دلو پستیانو په پستی کښې پستو
خوندي کړله، هغه ډله چې وايران ته ولاړله زې
یې پخوانی پارسو، بیا پهلوی او بیا او سنی
فارسي سوله هفو دلو چې د هند پر لور ورمخه
کړله د هغه خای د زې په ګدون یې سنسکرت
رامنځ ته کړله.

د اوستا کتاب هم په پستی کښې تر زیخ
وراندې په زرمه نېټه لیکل سوی دی

اویستا د زرتبت د وختونو زېه ده، د پیشتيانو د یون او لپردونو خخه رغېري چې زېه یې ولرغونی ویدا ته زياته ورته او نزدې ده.

د هغه وخت د باختر پاچا د زرتبت دین ومانه، اویستایې د غوايانو پر پوستکو ولیکله او وھري خواته یې ولپرله، ئىكە نو اویستا ته باخترى زېه ھم وايى.

سکندر اویستا وسوخوله چې پردوولسو زرو پوستکو او خرمنو لیکل سوې وھ، لرغونې اویستا د پیشتيانو د زاره کړکېښ، دود، بایدې، هڅوب، تولنیر ژوند، هېواد پالنى او د پیشتي د واکمنو کورنيو او د هغوي د واک، والئ او کرنلارو په باره کېښې لیکل سوې وھ اویستا خو خو خلله ورکه سوې ده او په بیا بیا راتوله سوې ده، هر چاھر خه ترې کم کړي او زيات کړي دي، د زړي اویستا هېیخ خرکه نه دی لګېدلی او نه هم نننۍ اویستا د باخترى زېې شکارندویه ده، د اویستا د ۳۴۷۰۰۰، ۸۳۰۰۰) ویونو خخه اوس یواخې (۶۲۹ زېیخ) د اویستا ټول سکونه (جونگونه، لیکیان) یوویشت وو چې بر درو برخو وېشل سوې وو پابې دی.

د ساسانيانو پرپل (۶۲۹ زېیخ) د اویستا ټول سکونه (جونگونه، لیکیان) یوویشت وو چې بر درو برخو وېشل سوې وو

۱. **گاخونه**: د اوپستا چېره ارزښتناکه برخه ده
چې سندري، سرودونه او اووه نسکونه لري
چې د زړتښت په وزمينو نفوړو او پندونو رنګينه
سوی ده او اووه نسکونه یې په لاندې دول
دي:

- ۱- ستوت یشت، ۲- سوتکر، ۳- ورسټ مانسر،
- ۴- بک، ۵- وستک، ۶- هادهوخت، ۷- سپند.

۲ **ډات**: دیتونیزی (قانونی) خبری لري چې پر
اوو برخو وېشل سوی دي:

- ۱- نیکاتوم، ۲- ګنداسرنیګت، ۳- هوسپارم، ۴-
سکاتوم، ۵- وندیداد، ۶- کترداد، ۷- بگان یشت.

۳ **هدمه ماهرا**: دا برخه چې بنه نه ده پېژندل
سوی، اووه خپرکي لري:
۱- دامدات، ۲- ناتر، ۳- پاګل، ۴- رت دات ایتل،
۵- بریس، ۶- کش کیشور، ۷- ویشتاب
ساست.

اوښۍ اوپستا

/اوښۍ اوپستا پر پینځو برخو ولاړه ده:
۱. پسنا: چې مانایې نمختنې، ستانيه او
جشن ده چې بدلي یې د دینې کړاندو پروخت
ویل کېږي.

۲. ویسپرید: په لومړی برخه پوري اره لري او
وختانه نه ده، او د دینې نېراوو (دعاؤو) تولګه
(مجموعه) ۵.

۳. ویندیداد: چې مانا یې د شیتانانو د
مختیوی دیتون (قانون) دی چې د اوداسه خبرې
هم لري.

۴. یشت: چې د ستاینې او لمونځ په مانا ده
چې سندري یې د خدای^(۲) او پرستو په باره
کښې دی.

۵. کوچینۍ اوېستا: دوره ورو نېراوو (دعاؤو) او
زاريو تولګه ده چې د ورڅي او شپې د بېلوبېلوا
وختونو خخه رغېږي.

په درناوې

ستاسو پېشون ورور
لطيف جان باي
فاراکواي، نيويارك، امریکا
۲۰۰۰ کال جنوري

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ

وَيَبْنُو د

هانا	اوستا	پښتو
نه/مه/يا	آ	آ
اسمانی تکه/ اسمانی بلا/ تکه/ ناورین	پېتازه	آپت
شابوښ/ بنه ويل/ غټاوي	آفرین	آپرین
پاک/ شريف/ نجیب	آريا	آريا
پښتیانا/ د اريایانو خای/ لوی اوغanstan	آيريانا	آريانا
اس/ خريان/ ووس	اسپا/ اسپه	آس
پرېشل/ چالاتول/ لېړل	آستي	آستول
برندۍ/ هسک	آسمان	آسمان
تراوولس لور او تر نونس بىكته شمېر	اشته دسه	اتلس
ترا اووه لور او تر ننه بىكته شمېر	اشته	اټه

پښتو	اوېستا	مانا
اتیا	اشتایتی	په نهه اویا پسی شمېر
اخوړی	آئیخريه	چړۍ/زده کړۍ/شاګرد
اخن	اسچرن	يو خای ګنډل
اخه	اسچه	د ورانه هدوکۍ
اخلم	اخل	راپورته کوم یې/لاس تې راودم/نيسم ېې
اخلي	اخد	پورته کوي ېې/ترلاسه کوي ېې/نيسي ېې
اخیست	اخد/ خسته	اخست/پورته کونګ/تر ګوتو کونګ/ لاسته راونګ
اخیسته	اخدته	اخسته/پورته کونه/تر ګوتو کونه/لاس ته راونه
ارت	هریز	پراخ/پلن/ویت /ویر
ارز	ارجو/اربجو	ورټیا/ورټوب/یرزا/لکه په ارزښت کښې
ازدهار	اژیدهاك	اژدر/اړدر/بنامار/لوی مار
اړدن	ارزنه	اړډن/ړدن/کاره/کاکنج/ګوبښت
اسپه	اسپه	اس ماده/ماديانه
استازی	استا/ استه	استاو/پیام وړونکۍ/تپالي/خری
اسي	يسو	کنګلۍ/یځک
اغزی	اګز	چښې/څوز/ژرۍ
اغوستل	ګډو	تن پټول/کالې پوبنل/نمري په خان کول
انا	هنا	انۍ/د پلارمور/د مور مور/نيا/ هنا
انجمن	هنجمن	انډېږۍ/تولنه/هنجمن/هنچومن/يو شمېر وګړي

پښتو	اوپستا	مانا
انگریمن	انگره مینیو	انگریمن
انکۍ	آینیکیه	اچولۍ / اوچولۍ / تندۍ / ټنډه / وچولۍ
اوار	ونور	پلن / خپور / غورپدلو / ډیړ هوار
اوبد	اوبده	اوبده / اوده / اویه / ووبده
اوبدل	اوبده	اودل / اوول / جار ایستل / ووبدل
اوبدې	وابتې	اودي / اديې / ووبدي
اوبلن	آفنت	اوبحن / اوېړن / نروېي
اووه	آپ / آپه / اپه	اپن / بو / پن / پنه
اوچت	هچت	اچت / جګ / غټه / هچت / هوچت / لور
اوچته اسپه	هچت اسپه	جګه اسپه / غټه اسپه / لوره اسپه / هچته اسپه / هوچته اسپه
اوده	هوپته	اوره / بیده / خوب ورې / خملاستلې / ویده
اور	اوره / اهور	اهور / ووره / هور
اوره	اوره	اوریخ / وریخ / ووره
اوربدل	وره	ورښت / ورېدل
اوره	ارت	دوره / میده سوي غله / ووره
اورې	اورتسي / اور	اوښتل کېږي / بدلبېي / خرڅېي
اوړد	اوختشتيي / ورزه / هرازد	چغ / غربدلې / وېد / ووربد
اوښه	اسو	تردي ګريه / دا مهال / وس / همدا شېبه
اوښنه	سفنه	اوښنډه / پولاد / وسپنه / هوښنه

پښتو	اوپستا	مانا
اوسم	اسو	استوګن یم / استېرم / پایم / خای پر ئای یم
اوسي	اسو	پاریه / وسی / هوسی
اوشن	ائوشہ	بود / سد / سول / هوبن
اوبن	اوشترا	اوش / ووبن / اوبد غارپی او لند لکی خاروی دی
اوښته	اوارتہ	اورپدہ / بدلبدہ / خرخبدہ
اوښکه	آسرو / اسرے	اوښنه / اینېکه / سرامی / وټوت
اوم	امه	خام / کچه / نارسېدلی / ووم
اوونکه	ماونکه	اونگکی / ماوگه / مونکی / میاشت
اوولس	ھپته دسه	تر اتلس کښته او تر شپارس لور شمپر يا نمبر
اووه	ھپته	تر اته کښته او تر شپر لور شمپر يا لمبر
اویا	ھپتایتی	په نهه شپتہ پسی شمپر يا لمبر
اوېجه	اوېجھ	تاتوبی / حمکه / مېنه / ورشو / ھبواد
ایره	اتر یه	اورپاته دوره / مره سکاره / ییره
ایریې	ائیریه	په پښتو کښې او س هم دود دی خیرن لوبنی او دېگونه په ایره پرېبولی چې په درناوي سره د اور له کبله ایره پاکه او سوتره گنل کېږي ددغه خایه خڅه دی چې ایره د پاک او سوتره په مانا دی او هغه خای چې اوريکښې ایره کېږي ايره یې یې بولې
ایړ	ارشه / اريشه	میلو / یرب / یې / یو څرونکی څناور دی

پنتو	اوپستا	مانا
ایش	یش	یش / لکه په یشبدل کښې
ایشناو	یېش	خوبنبدل / خوتپدل / یشبدل
اشیدل	یايش	خوبنبدل / خوتپده / ایشبدل
اینجلی	جنۍ جینۍ	جنۍ / جینۍ / نجلې
اینځه	هنتچې	پرپولونکې / تورڅله / مینځه / وینځه
اینه	انتر	اتر / انتر / پکښې / دننه / نتوتې
باختر	واختر	باختريش / بخدای / بخدپس / پښوپس / واختر
بارومه	بارمه	پېتۍ رسونګک / ورمه
باره	واره	باره / ډبرین دپوال / واره / وهاره
بامي	بامي / باميه	څلاند / بنایسته / بنکلې / ګلالې / ګلمخې
بخښې	بخشهې	بخښوي / بخښښوي / پلوی / بندې / ورکوي
بد	اکه	خواچې / خې / دبن / نابنه / ناوره
بد	بسته	بده / د پرتاګه بده
بر	برز	اوچت / برز / پاس / پورته / لوره
بر	اپيري	لکه په (برڅېر) کښې
برزي سونګه	برزي سونګه	اوچت زاته سونګه / لوره او سپدونکې سونګه / په اوپستا کښې و هغه اورته وايې چې په اسمان کښې به د اهورا مزا په وړاندي سوځېدې
برډځې	برزه واقېي	لورډغې / وچ درغې
برونۍ	برزنټ	برزنټي / پاسني / پورتنې / لورېنې

پښتو	اوېستا	مانا
برستن	اپاستاراني	ټټ/تلتك/تلتيك/کنځر/تيلتك
بس	ويسپه	بسته/پرداګه پاته/نورنه
بغ	بگه	بغه/بگه/دبنګک/غټ او جګ
بل	بيتيا	دانه/دغه نه هغه/نور/ورپسي
بلاړبه	باربره	اومندواره/برالبه/پورسېدلې/تنډه/دوه خانه
بلک	وريکه	پانه/پانۍ/پخه
بلونکي	زوتر	بانګوښي/بولونکي/خبراءوو/راغونښتونکي
بن	هپانى	د دوو مېرمنو خڅه یوه
بنډل	بنده	بسته/بنچه/غورپشکه
بنګه	بنګه	د چرسو بوټي
بور	پوخره	پټري/پوت/پور/زوی/ناريښه زوکړي ابور لكه په تربور کښي
بوري	بوري	په کندهار کښي د یوه څای نوم دي
بوږشته	برشته	جغدي/جلی بلی/وريت
بوزل	وزيتي	بوتل/بوتلل/بيول/چلول
بوزه	بوزه/بوزيه	اوژه/بزه/وزه/وز
بولې	زوا نتي	بلی/ګنې/يادوي
بومې	بومى	آراوسېدنکي/ايږميشت/بوميا/څایي
بویه	بویه	پکار ده/بنایي/وي به
بیا	ابي	بله پلا/بل حل

پښتو	اوېستا	مانا
بیاسپرېدونکی	ابی سادر	بله پلا سپر ېدونکی / بېرته سپرېدونکی
پانه	پرینا	بلګک / پانه / پخه
پچه	پشکه	اسک / ټاس / خسنۍ / یېسک
پخه	پخوه	اخلى پخلی / پوخ
پو	اوپري	باندي / پري
پو	پتی	لکه (پرغره ختل)
پرا	پرا	لکه په (پرانیز) کښي
پرانت	پراندزته	پرانیت / پرانیست / خوشی سو / وسپرېد
پرخه	پرشویه	پرشۍ / چنۍ / شولنګک / شونم
پري	افري	پر / پرباندي / ورباندي
پرېمان	پرو	پروین / پربوان / ډک
پري ويل	افري وچه	بنېراورته کول / وچې پوچې ورته ويل
پو	پريت / پريته	پريت سترګکی / خېسترګکی / ارنګئړۍ / ګرم / ملامت
پس	اپایه	پاته / پاتې / پسته / وروسته
پسله	اپې	بيا پسي / پسته نو / تردي وروسته / وروسته نو
پسه	پس / پسو / پوس	پخک / پځکي / ګکي / مرېي / امورې / پوسه
پسېرۍ	اپاسره د ياكه	سېرلکي / سېرلي / مرغومي
پشو	فشو	پيشکه / پيشو / پيشي
پښتې	پرشتې	پونستې / د سينې نري هدوکې

پښتو	اوستا	مانا
پښه	پشنه	پاپی / پېپی / بنپېه / بننه
پل	پدا / پده	خاپ / د پښې د تلي نښه / کربنپيل / منه
پلا	پلاڈ	ټپال / تک / چوېه / حل / وار
پلار	پیتار / پیتر	بابا / پاتری / دادا
پلن	پوانه	اورد او پسورو ر / پیپ / پیت / څار
پله	پمان	چاپړۍ / د تلي پت / دوریوه خوا / یو اړخ
پلې	پدہ	پر خپلوا پښو رهی / پر پښو تلونکی / خړه / خور
پمن	پمن	پمنی / په پم اخته / خاربنتی / د پم ناروغی نيولی
پنځلس	پنځدسه	په خورلس پسي شمېر / پينځلس
پنځم	پوخذه	پينځم / ترڅلورم لور او تر شپږم کښته
پنځوس	پنجاسته	په نهه خلوېښت پسي لمبر يا شمېره
پنځه	پنچه	پينځه / په خلورپسي لمبر يا شمېره
پند	پنتای	پاتان / پتن / پن / رو / روده / لاره
پو	پاى	لكه په (پوول) کښې
پوت	پوتراو / پوتهره	بور / زوي
پوخ	پخوه	پخسوی / پخه / رسپدلی
پور	پاره	اوګرائي / پاتي / باندي / پېر / تاوان
پوري	پاراي / پاره	لري (لكه پوري غاره)
پوري	پري	سره (لكه په تا پوري تړلی یم)

مانا	اوستا	پښتو
پښتل / پښتنه کول / تپوس کول / گروېبل	پرشات	پښتل
پښتېدل / پښتنه ئىنى كېدل / تپوس ئىنى كېدل	پرشتى	پښتېدل
پیايل / پېول / خرول / مال د خر له پاره خر خای ته ببول	پاي	پول
بر / در	او به	په
په	پايتى	پې
ماسته	پو / پیو	پې
اپرا / اپره / دېب	پیریکا	پېرى
اشنا كېدل / پېزندل / پېژنل	زنطي	پېژندل
ایکى / پاسو / خوشمرې / روپى	پئيسه	پېسه
تاسو / تئ	يوژم	تاسې
تاب / تودوخى / سوروالى	تاف	تاو
اوېړ / براس / توبن	تېته	تېت
لكه (ترؤایه / ترکوره)	تارا	تر
لكه (ستا تر کوره پوري حم)	هده	تر / تا
تربي / تندى اخيستى	ترشنه	تربي
تخخ / تېش	تخش	ترښ
بيا هم / نو	ترو	ترو
اګو / ترور / د پلاز خور	براتوزيده	ترورى
اكا / د پلازورور / کاكا / کاكو	تويره	توه

پښتو	اوپستا	مانا
ترهپدل	تراس	ترپدل/تور خورل/دارپدل/یرپدل
تریخ	تیخره	پلمو/ترخه/زلیر/زوږد/کیخ
نس	تسه	تچ/تش/حالی/ډه
تبنت	تحت	لکه په (تبنته) کښې
تبنته/نه	تحته	بلدي غړل/تراتهه/خره کښته
تبنتی	تحش	بلدي غړل/تراتېټي ته تیار/ترېټي/څغلېټي خره کاپري
تبنتپدل	ترشتی	ترپدل/خان کېبل/څغلپدل/خره کېبل
تم	تما	لکه په (تورتم) کښې
تنده	کرشت	تازه ټوکپدلی کښت/کرشيں/نوی راشين سوی کښت
نه	تنه	پېږي/تن/حون/خته/کالبوت
تو	تو	خای/لکه په (جغه تو) کښې
توكمه	تئوخمه	اړمن/تومن/تومنه/تېمنه
تود	تېټ/تېټه	پو/تاوجن/تېټۍ/سور/هورمن
تور	تاره	تاري/تت/تروړهه/تیاره/رغوست
تورکښ	کشتريه	تورباس/توروه کښونکۍ/کښتري کښتوري
توب	توش	لکه په (توبول) کښې
توكم	توكمن	اره/پښت/ختهه/زوزات
تومنه	تما/توكمان	تمان/تمهه/تومنهه/تومهه/تومان/مايه
توبه	توبهه	رود خونهه/داريا خونه

پښتو	اوېستا	مانا
نه	توم	اروندی/ تا
تي	تي	ته يې
تياره	تا هره	اندېر/ تاريکه/ ترغونې/ خړه/ دوند
تياره تم	تا هره تما	تكه توره تياره/ توره دربه/ توره دربيله
تېره	پايرا	پرپکوونکۍ/ تېز/ غوڅونې/ ناپڅ
تبسته	تارشته	بدوي غړنګ/ تریله/ ځغاسته/ خړه کښنګ
ټکره	ستخره	ډغره/ لګېدل/ مخامنځ کېدنګ
جادو	ياتو	پاړو/ جوګۍ/ دروهه/ کودې
جوخت	يو خشتۍ	موښتۍ/ یو خای/ یو خښتہ/ یو خښتۍ
جيږګۍ	د وژګۍ	جيږګۍ/ دوزګۍ/ ژردګۍ/ سژګۍ/ چېژګۍ
جيښي	جيښي	اينجلۍ/ جلۍ/ جنۍ/ نجلې
چپاره	کارېته	برکښه/ چورا/ د هره/ ګلتې
چړک	کهرکات	بېګر/ توتو/ خرخې/ ګرکړې
چړۍ	ائیخريه	اڅړۍ/ چنې/ زده کړۍ/ د مزدک چوپروال
چښل	چشتۍ	چښل/ سورول/ شومل/ غړيل
چکوبن	چکوشې	څښتۍ/ متړک
چې	چې	تي/ خې/ سې
چېړته	يذره	پرکمه/ کوم پلو
چېړې	کوذره	کم خای ته/ کوم خای
څغاستل	يوخته	تاختل/ ترپلل/ څغاستل

پستو	اویستا	مانا
حُلَم	زَكْد	تاختم/ تر پلم
حُغْلَه	زَكْدَه	تاخته/ ترپله/ درگه
حُنْلَي	اسْرَكْسْتُو	تاختی/ ترپلی/ درگی/ مندیه و سی
حَلَه	ذَرَایِه	لکه (خو خله/ دری خله)
خَمَا	جمَى/ هَچَه	زمَا/ لَمَا/ لَهْ مَا
حَمَكَه	زمَ/ زَبِيم	خاوره/ زمکه/ زمی/ مئکه
حُوان	يُووَان	تورخوتی/ تورشوندی/ حلمی/ مرانی و هلی
حُور	زوَارِي	ازار/ ربر/ زور/ زوراوى/ كراك
حَحَه	هَچَه	حه/ خچه/ خحه/ خدای زده/ هخه
خَرْمَن	چَرْمَن	بوزى/ پوتکى/ پوست/ چمره
خَرْول	فَشَاؤْنِيَاهِي	پوول/ پیايل/ پبول/ خربول/ مربول
خَلْبَسَت	سَنِيَاسِتِي	خلپبن/ سریبن/ سلیخ
خَلْوَر	چَتُور	تر دری لوپ او تر پینخو کبته لمبر يا شمپره
خَلْوِيَسْت	چَتُوريَسْت	تر نهه دېرسن لوپ لمبر يا شمپره
خُو	چَواز	خومره/ خونی
خَورَب	چَرَب/ چَرَب	خورپ/ غور/ لغورن
خَورِلَس	خَارَوَ دَسَه	تر دېرسن لوپ لمبر يا شمپره
خُوك	خِيَكَه	كم/ كوم/ كس/ چا
خَه	چِيت	لکه (خه کوي)
خَبَر	چَبَدَرَه	پهپر/ حاندره/ خېرمە/ ورتە

پښتو	اوېستا	مانا
خبره	چیخه سره	بنه/ جوله/ چته/ سکوی
خپل	چېھتره	خانته/ ئانی/ خواته
خدای	هیدیا	بغه/ بگه/ خبتن/ خدی/ خدیو
خر	خره	اوړد غوری/ اش/ خری/ خربان/ مردار هډی
خښمه	ائسمه	ایشنا/ برغز/ خښم/ خوشکه/ ینسم
خوابنې	سواشنرا	خوشوی/ د بنځۍ مور/ د مېړه مور
خوب	خوفنه	ارړاو/ بیدېدنه/ پرپوتنه/ خملاستنه
خور	خوانهر/ هوګهر	خوندہ/ خویندہ
خوري	خورتى	خواره ژویي او تپروي یې/ نغري
خور	خور	خوراک
خور	خوریزیسته	په زړه پوري/ خوندور/ مزه ناك
خوره	خشده	خواړه/ خورلنې/ شيرينې
خوسر	خواسورا	خسر/ سخر/ د مایني پلار/ د مېړه پلار
خوشه	اوشه	خنکه/ موټکه/ وږي
خول	خوده	تغ/ د اوسيپني خولی
خوله	خويه	پتخول/ تريپوست راوتونکي او به/ خوبله
خوند	خوندوره/ سواد	توه/ خکه/ مزه
خیره	هیخره	چتلي/ خچنه/ خورى/ منګ

پښتو	اوږستا	مانا
خیشت	خشوت	خوشت/لوند
دا	تیه	دغه/همدا/همدغه
دانه	دانه	لونکي/لونه/ننکي/نونکي/نونه
درېښ	درفشن	بېرغ/جنډۍ/څلۍ/ربۍ
درست	درواستي/دروستي	بېشپړ/ټوله/غونډه
درغل	درګوانټ	چلۍ/درغلنډۍ/درواغجن/دروهلي
درمند	درو	درمن/درند/درو
درواغ	درواغه	دروهه/سورهه/سوئهه/سوئي/نارشتيا وينا
درو مو	دروموم	ټګ کوم/ئم/خوئم/لاروههه/يونم
دررسېدل	دراومان	خوئېدل/يونېدل
دروښند	درونت	ټګ/دروهجن/دروهلي/دروهونکي
درې	درايه	تر دوو لوړ لمبر يا شمپره
دریا	زرايه	رادهه/زرایو/سیند
درېږه	درېګه	تمېدنګک/درېدنګک/درېږهه/درېږوي
درېغه	دارګه	درنګک/دم/لارغهه/لب
دېش	دژ/دش	بد/دوښن/لكه په (دبمن) کښې
دبنت	دش	بېړيو او دښتهه/راغهه/راغههه/مهرهه
دغه	هچه	دا/همدا/همدغهه/هوی
دلته	ایدا	ایداهه/ایلتهه/ایلېهه/دلي
دنګول	ني دنګتر	سمول/نېغول

پښتو	اوېستا	مانا
دنه	انتر	اتر/ ايننه/ پکښې/ ننوتلى
دورې	دورې	ليري/ ورايه/ وريا
دوبخ	داوژګه	تاترين/ دوغس/ دوغنس/ ورگړ
دوست	روش	تبرونى/ خپل
دوبمن	دش مینو	دبمن/ دبنن/ ميرخمن/ ميرخى
دوروولس	دوه دسه	تريوولس لور لمبر يا شمېره
دوه	دوه	تر يو لور لمبر يا شمېره
دوي	دوی/ دويه	د (دا/ دغه/ او ده) دېر ګړي
دويه	دویه/ دوي	دوهم/ دويم/ دويي
د هراوت	هراوتې	دېهاوات/ هراوتى/ هراهوتى
دېب	دایوه/ دېو	جيئن/ خريس/ رچ
دېرش	دریسته	ترنهه ويشت لور لمبر يا شمېره
دېرس	درې دسه	تر دوروولس لور لمبر يا شمېره
دين	داينا	کېټ/ کيش/ ګروه/ لار
دېبوه	د یوا/ دېوه	څراغ/ خيراغ/ ډیا/ ډېوا
راغه	رائکه	ډندواو/ راغ/ شين ډند/ شنيلى
راغلى	گاتکه	دلې/ رارسېدلې/ راستون سوی
راوست	اوادېيته	اورې دې/ دلي دې/ راوري
رژبدل	هيريز	پرېوتل/ توېبدل/ رالوېدل

پښتو	اوېستا	مانا
رش	رايشه	خووه/رمى/زهوب/نو
رشتیا	ارش	ربنتیا/روکه وینا
رشتیاتوب	ارشتات	ارتوب/ربنتیاتوب/روکتوب/يو مختوب
رشه	رشته	اسنا/بنه کره
رغوي	گرت	اورېبوي/غري/گيليرېي
روح	روچه	روح/رونا/ورخ
رود	زرایه	داريا/زرایو/سیند
رونسا	روخشنا	اغي/رنا/رونا
رون	راوچه	تبغون/خلاند/رغ/روښان
ريچه	ريکشه/ليکشه	د سپړي هګکه/ريچکه/ريشكه/وره سپړه
ريشتونۍ	اريشاوا	ربنتونۍ/ربنتيانۍ
زات	زات	پيداينښت/زووال/زېږي
زاده	زاته	زوواله/زېږي
زده	ارزه	ازده/په سوچ کې/پیاد/ياد
زده کول	چشتاتياتي/چشتني	په سوچ کښي خايلو/پیادول/يادول
زدر	هزانزه	سل سليان
زړه	زرده/زره ده	خوا/ړه/من
زړه ور	زري ورای	باتور/بي بيري/زړن/مېړنۍ
زغاست	ازګاستي	په منهه/څغاست
زغلم	زګد	په منهه کېږم/څغلم

پښتو	اوپستا	مانا
زن	زن	لکه په (تورزن) کښي
زنگون	ژنو	تکۍ / تېټکۍ / د پښې هغه برخه چې ورون او پوندہ سره موبنلوی
زنه	زانو	ژبون / د لادې شونډې او مرۍ تر منځ هدوکې
زو	زا	لکه په (زړول) کښي
زور	اوجسو / زور / سورښت	تاو / خروبن / سورښت
زوره		
زورا		پوخ / په منګ رسېدلې / زې / کمزوری
زوره		د بښې وتلى / سولېدلې / غورازه / له کاره وتلى
زوم	زاماتر / زماتره	د نور مېړه
زړوول	زا	پیدا کول / زوکول / زېړوول
زوی	پوخره	بور / پوت / پور / زې
زه	ازم	اخم / اخه / ازه
زېږي	زایتي / زیستي	پیدا کېږي / زوکېږي
ژاوله	ژاتو	پاپړۍ / چېړ / زاوله / ژتې / ژوله
ژبه	ھرو	اژوه / جېړک / جېډه / هربنې
ژدر	ژره	په بېړه / په تلوار / زر / هله
ژمۍ	زیاو / زیم	جمۍ / د یخني موسم / زمي
ژند	زند	لکه په (پېژند) کښي
ژواک	ژوا	څواک / جوندون / ژوندون / ژوهه

پښتو	اوېستا	هانا
ژوره	جفره / ژفره	جور / ډوب / ډیپ / غري وري / ننوتي
ژوره	ژرو	اجه / برټ / ژري / ژروي / شولکه
ژوند	ژن / ژونت	جوند / جيو / زوند / ژيوه
ژوندي	ژيو	د ساه خاوند / ژوي / ساکبن
ژپه	زيرى / زيريته	رنځري / زپه / ژپه
ډمنځ	فشنچي	پاروکى / ډمونځ / کاخى
ډپوه	ريشه	بمبيل / حوزه / د زني شاوخوا و پښته
ساوه	سارتا	بي تودوخي / يخ سوي
سپوه	سپيش	بجه / بوگړي / بیجه / شپړه
سپور	اسپه باره	سورلنۍ / سورلونۍ / سورور / ګښېښتلي
سپي	سپن	توتو / چخا / چيخا / کوچ / لمتك
سپيازه	سپايه	بي وخت د کوچيني غورخونه او زېروننه / زيان / سپازه
سپيه	سپېره	ايرن / په خاورو کړ / خړ / دورن / سپېرخولي
سپي	سپکه	بي توله / توزن / تيټي / سپك / سپکي
غوندي	سپيتا	پاغونده / سپيت
سپين	سپينته مينيو	سپين تما / سپينتمن / سپين توخمى / سپين
سپينتمان	تومنى	تومنى
ستا	ستا / هچه	دتا / يتا / یتو
ستان	ستان	استوګنځي / د پس / ستھان / هپواد
ستايل	ستو	په بنه سترګه کتل / دروند بلل / غټ ګنل

پښتو	اوېستا	مانا
ستر	ستاورا	اوچت/ بگک/ غټ/ لوی/ مهی
سترګه	ستپره	چکه/ لیدغري/ لېمه
سترۍ	سترينه	انه/ بې دمه/ تېلى/ ستومانه
ستم	ستمبه	اندېر/ بلمنځ/ تېرى/ زياتى/ ستم
ستن	ستونه	د ګندولو ستن چې سېنسى ورلوېږي
ستن	ستن	لکه په (ستنېدل) کېښي
ستور	ستور	ستربوده/ غټ خاروی/ لوېبول
ستورۍ	ستویسه	ستبرى/ ګوب/ ګويان
ستون	ستونه	پښۍ/ ستن/ سته/ سکام/ متنه
سته	استه/ هه سه	پیدا/ چيدى/ دې
سر	سر/ سره	ککرى/ کوتى
سره	سره	تر خنګه/ تل/ مل/ هم بننګي/ يو خاي
سره	سریته	بې تودو خې/ سورې/ يخى سوې
سره	سخشه	او سنې/ دا/ دغه اسخ/ همدا
سرۍ	سوش	پېپوس/ پېپوس/ سخې/ شزې
سکنېل	سچنده/ سکندو	پړکول/ سکښتل/ سکنډل/ سکنوډل
سکور	سکرنه	سوخته/ مرې سوې سکروټه/ منډلى
سکه	ھڅه	رنستینې/ سکنى/ د یوه مور او پلاز زوکړى
سل	ساتا/ سته	په نهه نوي پسې شمېر یا لمېر/ لس لسيان
سوڅول	سوچه	اوراچول/ ايره کول/ دودول، لوګى تري ایستل

پښتو	اوېستا	هانا
سوخي	سوچيتي	ایره کېري/ بلېري/ دود ېري/ لګېري
سوخت	سوخته	سوخښت/ سوخنګک/ سوي
سور	سخرا/ سوخرا	انار غوندي/ رت/ شونډکي رنګک/ گورجه
سوره	سوره/ زور	تاوتاوي/ زور/ سورتوب
سورى	سورى	پنځر/ ټوبکى/ سرى/ وت/ وتکى
سور	سریته	بې تودوخي/ کنګلى
سوئك	سونګه	دودول/ سوخل/ سونګه/ سیخل/ لوګي تري ایستل
سون	سوشنه	پزه سوغل/ سن
سوه	سفه	پاكوبنه/ خوه/ سم/ سوم
سېږي	سوچيه	سوچېري/ دودېري/ لوګي کېري
سیند	ھيند	سین/ سیندھو/ هغه رو دي او به چې د مھکي پر مخ بهېري
شين	سئينه	شندۍ/ شينا/ شين/ يولور التونکي بنکاري مرغه دې.
شا	پرشتى	استرېل/ خټ/ ملا/ وروسته خوا
شپاپس	شوش دسه	تر پينڅلس لور لمبر يا شمبره
شپې	شوش	تر پينځمه لور لمبر يا شمبره
شپون	شپويتي	بانډيسېي/ پاسوان/ شپنکي/ ګله به/ لېر به
شپه	خسپ/ خشپه	تر مابنام وروسته تياره وخت چې د خوب له پاره وي.
شپېته	شویشتی	تر نهه پنځوس لور لمبر يا شمبره

پښتو	اوېستا	مانا
شپېشته	اسپېشته	یو ډول وابنه دی چې خاروی یې خوری
شه	هېشته	چیدی/ دی/ سته
شکون	سکورینه	سکون/ سوکل/ شکان
شکه	سیکه	ریچ/ رېک/ سال/ سول/ ګټکۍ
شل	ویسیتې	تر نونس لور لمبر یا شمېره
شم	شم	لکه په (شمرم) کې/ د شېپې یوه برخه
شمېر	مرانه	کړندر/ ګړندر/ ګنه
شنل	خشنا	اوشنل/ تیتول/ خورول/ نوستل
شو	سو	سو
شوده	خشوبیته	شیده
شول	شیو	سول
شوه	شوتہ	سوه
شین	اخشينه/ خشینه	اسمني/ اوشتې/ نیلګون/ نیلې
بناد	شاتې	انندۍ/ خوشال/ خوبن/ بنپراز
بناده	شاته	انندۍ/ خوشاله/ بنپرازه
بنار	خشاذره/ خشتر/ خشتو	کندۍ/ ګرام/ لویه کلا/ نغر
بنایسته	خشائئه/ خشئیته	خایسته/ پیمخى/ زړه وړونکۍ/ بنکلۍ/ ګلمخى.
بنایسته یما	خشئیته ییما	خایسته یما/ پیمخى یما/ زړه وړونکۍ یما/ بنکلۍ یما/ بنېسته یما
بنځه	ستریچې	ارتینه/ چانۍ/ سړۍ/ مېرمن

پښتو	اوپستا	هانا
بنکلی	سریرا / سریرو	دولی / سریری / بنه ایسپدونکی / گلالی
بنکنخل	دوش سراوه	پوچ ویل / سپک ویل / ناوره وینا
ښو	شیو	لکه په (ښوول) کښی
ښوول	سراویه	جوتول / خرگندول / بنکاره کول
ښوونه	ښیو خنه	جوتونه / خرگندونه / بنودنه
ښه	هه	بې / په زړه پوري / خه / غوره / هو
ښه اسپه	خواسپه	په زړه پوري اسپه / بنه اسپه
ښه رشه	هورشته	خه رشه / غوره چلنډ / واوارشه / هوکړه
ښی	د شینه	راسته
غارده	ګراه	غرانګه / غړی / مغزی / ورمېږد سراو تنسی
غالي	ګاتو	تر منځ برخه
غانده	ګانديته	انکړ / خای / سرای / غولی
غدى	ګدی	تراته راته غندۍ / ملامتوى
غ	کومنه / ګیري	داره / ډاکه لاره نيونګ / لاره وهل
غري	ګرب	روه / غور / کويه / ګرت
غريمه	ګرمه / ګريمه	څګل / سیاګک / غړیک
غري	ګرت	برېټه / د وړخي نیمایی / لمړتاو
غښتلی	خشتاو	خرڅېږي / رغړې / کړېږي / ګيلېږي
غشي	شو / يشو	اوبرور / رت / زبرلاسي / زورور / هينې
غل	ګده	اغر / شابه / شتى / شیتى / يېشى
		شکوونکي / غدوی / غدى / غلاکوونی لخونی

هانا	اوېستا	پېنتو
پېمۈل/تۇغۇل/شوكە/لارنى يول/لاروھەل	گىدې	غلا
لكە پە (راغلى) كىبى	گىتكە	غلى
بدىكىلى/تر تلى/زىتلى/غاندىلى	گاندىيتكە	غندىلى
غله	گىنتومە	غمىم
او/پرمېبى	گو	غوا
غواھو/غوبىنى/گوروان	گۈپانە	غوبە
د پلارنىكە/د نىكە پلار/غرنىكە/نىكە بابا	گورنىكە	غورنىكە
غوشە	اوش/گاوشە	غور
ايىشى/بىشى/بېتى/خەشكى/سرىيە	گوشە	غوبە
خىل/دول/گونە	گونە/گۈپىنە	غونە
دنگىر/غەشكى/غوايى/غۇوشڭى	گويىه	غۇوبى
لكە پە (دغە/هاغە او هەغە) كىبىي	گىت/گېت	غە
رمە/غېلە/غىېلە/گلە/گوار/لېرى	گىيە	غېلى
پازە/چار/كە	كاريا	كار
كركىلۇي/كري/كىبىتى	كاريتە	كارە
باسى/بەھروى/د باندى كوي يې/كىبىي يې	كاراشتى	كارادى
درې سوو پىنځە شېپىتە ورځى/دوولس مياشتى	سردە	کال
درنگك/كارپ/كان	كان	كان
پر ئايىي/كىرى/كوي/كىي	كېنە وتى	کاندى

پښتو	اوېستا	مانا
کانیز	کارنا / کرنه	تیبن / هبرین / کارپین / کنگر
کاوه	کاوه	پاک چاري / پاک کهولی / هوبنیاري
کب	کپل	ماھي / مايى / مشى / مەھى
کتل	کاس	سترگې رغروں / کاسل / کسل / وينل
کر	کرش	کربنت / کرنہ / کرهنه / کښت
کربن	کرش	کابل / کربنل / کښل / لیکل
کربنه	کرشت	پانۍ / پتاره / ربىکه / کيله / لیکه
کرک	کهرک	باتپري / بتپر / مړز / ورزه
کرل	کرش	کربنټول / کرکول / کرهنه کول / کښت کول
کرونډ هم	کرشیوټ	کربنټګر / کرکونکۍ / کرونکۍ / کښتګر
کرهنه	کرشۍ	کربنه ایستنه / کرلیکه / کرنېه / کرونډه
کړ	کر	کا / که / کې
کړل	کريتا	پرڅایول / کاول / کول
کړۍ	کرتۍ	پرڅایوي / کاووي / کوي / کاندي
کسر	کاسو / کسو	په منګ تر نورو لو / کچ / کشر
کسل	اکسل / کاس	سترگې اړول / کاسل : کتل / ګورل / وينل
کښت	کرشته	ربىکه / کښ / کربنکه
کښته	شکييہ	ښکته / شپوه / ښکېته / کښته / لندې
کښل	کارش / کرش	ایستل : باسل / بهرول / کابل
کښې	کشم / کشېم	لکه په (کښېناستل) کښې

پښتو	اوېستا	مانا
کښې	کشي	کي/ کښې
کله	کده	کړه/ ککري/ کوټۍ
کله	کره	څه وخت/ کوم مهال/ کوم وخت
کم	کم	څوک/ خه/ کوم
کمکې	کمنا	کوچینې/ موناني/ نانې/ وړوکې
کند	کاند	کاند/ لامبات
کنده	کنته	جوړې/ چوغالي/ کايې/ کويې
کتل	کنه	ژوروں/ غوچول/ کنول/ کيلل
کنه	کرنه	په غورېو درنه/ په غورېو کمزوري
کوب	کوفه	راوتلي اوږده/ کو/ کوب/ وتلي خای
کوتيل	کرش	حیل/ حیڅېرل/ ټویه کول/ کواټل
کوته	کته	څېر/ خونه/ د ناستې خای/ سربناه
کول	کرنو	پر خایول/ کاندل/ کړل
کومې	کم/ کام	ستونې/ غرنګک/ مرې
کون	کرين	په غورېو دروند/ په غورېو کمزوري
که	کت/ که	اګر/ په دي/ کنه/ مګر/ نو
که ماکړۍ	کت کرت ماکيت	که ما کولاني
کېشې	کسيپې	شکرتني/ کاسه ګړب/ کسيپې/ کسب
ګام	ګامه	پل/ پې/ ډانګې
ګرګي	ګرینه	د اينې په ناروځي اخته/ کورېځي/ ګرګين

پښتو	اوستا	مانا
ګروه	گریوہ	جاغې / ګربوہ
ګل	ویل	جنډی / جونډی / کوکنډه / کوکی / ویل
ګوته	انګوشتہ / تپ	انګوشتہ / تپ
ګونه	ګونه	حیل / ډول / رنګ / غونه / ګونه
ګډهه	ګبځه	مره خبتهه / نس
ګیږ	ګریو	په لاس کښې / په موټ کښې / رابند / رامنځ
لار	رایدیا / ریبه	پاتان / پند / تلنځی / روډه / لیار / لیر
لاس	زاس	اټه / چاچې / چکو
لاسته	زاسته	لاستې / موتې
لدې	ردې	لپاره / لره
لو	ادارا	ارڅخې / تیتې / کوز / ورای
لول	درتانو	په لاس کښې / درلودل / درلوقول / لرنګ
لوه	رله	ته / لکه په (تالره درڅم) کښې
لس	دسه	ترنه له لوړ لمبر یا شمېره
لك	لك	سل زره
لم	دومه	سپینه / شلم / کلکه واژګه
لمر	اهور / هور	غورمه / لمېر / مر / میر / نور / میترا
لمونځ	مزده	درناوی / ستاینه / مونځ / نمونځ
لوړ	دوګدر	بچې / د مور او پلار بسحینه زوکړې
لوشل	کشي	لوغل / لوول / ولشل

پښتو	اوېستا	مانا
لوګۍ	دوتى	دود/لو/لوه
لولي	نیباد	لوستي/وايي/وللي/يللي
لومه	دمن	پخ/جال/دام/دومن/دومى/ډبى
لوی مسر	مسى شته	سروسى/غتې مير/لوى مشر/لوى مير
له	ادت	څخه/څه/لكه (له تا مي وغونېست)
لهر	لهر/ائوروت	توند/چټک/ګړندي
لهر اسپه	لهر اسپه	تونده اسپه/چټکه اسپه/ګړندي اسپه
لیدلى	دا درسه	کاسلى/کسلى/ګورلى/وينلى
لیرې	دويرې	ایسي/پارا/پوري/دورې/هیسته
لیکل	دیپې	د بل/دیپل/ډبل/ډېبل/کربنل/کېبل
لېمه	دېمن	چګه/لید غړي
لپور	دېبور	د مېړه ورور
لبوده	دېبوه	بکاره/بگياره/ډېپتر/شمرونېن
ما	منا	لکه (ما خپل چار تر سره کړ)
ماخوستن	خشافنه	ماسخوتن/د نيمې شېپې یوه برخه
مازاغه	مزګهه	کوسړه/ماغاره/مغز
ماشې	ماسيکه	ترنګوسمه/غوماشه/میاشې
ماښام	خشاف نيه	بېګاه/ترمل/تورمهال/تیاره وخت
مالکه	نمالګه/ندکه	څيپياکه
ماښته	ميته/ميتنه	بارې/باندې

پښتو	اوېستا	ماننا
مانده	منته	اومنت/ اومند / بغرګه/ ډولنګه/ لویه شپله/ منت
مج	مخش	لونسى
محکه	زم/ زيم	او لکه/ حمکه/ خاوره/ زمکه/ زمى/ زېمى
مخ	موخه	بوټي/ پوټي
مرغه	مرغه	بروه/ بپروه/ کېپلي/ وابنه
مرغه	مرغه/ ميرغه	الوتنى/ چوچو/ مزرغه/ مرغى
مرګ	مهرګ	بګړۍ/ مر/ مرټوب/ مرینه
مري	مریتی	مرکېږي
مر	مریته	ارواختلى/ بې سا/ سړه خوله/ مرې
مرز	خورتیکه	کرک/ نمرز
مرښت	مر شويه	نس ډکېدنه
مړل	مرتا	ساختل/ مر کېدل
مرنۍ	مریتان	توریالي/ زړه ور/ مېړنۍ/ مېړه/ ننګيالي
مرې	خوریته	ډوډۍ/ نمرې/ نوړۍ
مزدک	مزدک	جومات/ ماجت/ ماجیت/ مزگت/ نمزدک
مزې	مز/ مسيشتا	پر له وهلى/ تکړه/ ڦنۍ/ غښتلۍ/ مړوچ/ هلهور
مېږ	ميشه	اندوه/ ميننده
مسر	مسيا/ ميشته	سالاز/ سنه/ مشر/ مهسر/ مير
ملا	ميديا/ ميديه	بور/ شسيه/ کمر/ مليا/ مليه

مانا	اوستا	پښتو
انډیوال/ هڅه من/ مل	هچامنه	ملګري
تول کاني/ درې/ منيا	منه	من
لكه په (مندل) کښې	منت	مند
خار خای/ خپره/ خپري/ سودله	نمنا	منا
خوبنول/ رښتیا بلل/ غاره اپښوول/ هوکول	ماين ايتى	منل
په زبه او خوله خوبنې خرګندول/ خوبننه منښت	منه	مننه
پاپریز/ خمسور/ د کال درېیم موسم/ وهيل	همینه	مني
ابي/ ادي/ ببو	مور/ ماتر	مور
لكه (مور سبا و پښتونخوا ته خو)	اهماشو	مور
بلانګورۍ/ مړک	موشیکه	مورک
نا/ نه/ نې/ یا	مه	مه
اوږمکۍ/ اوږدمۍ/ اوګكمۍ	ماستې	میاشت
لمر/ مر/ میترا/ نور	میتھره	میر
ماينه/ مېروښه/ مېړه لرونکې نېځه/ مینه	مینه	میرمن
مېرنۍ/ نومولي مور	مادریا	میره
د کوچنيانو پلار/ بېڅه والا کوروالا واده سوی	مارتییه	مهړه
دوره بول/ سرۍ/ ماتیو/ مرڅ/ اوګړۍ	ماشیه	مهړه
بولې کول/ متیازې کول	میژتې	میژي
منښه	ماشیه	مهړه

مانا	اوستا	پتو
منبه	مئشه/ مېش	مېرد
مېردى	مئوايرى	مېرى
استوگن/ تېكاون/ دېره سوي	مېشت	مېشت
بلنه/ بلون/ راغوبىتنه/ مېلمه کول	مېئمсте	مېلمستيا
بلى/ بوللى/ راغوبىتل سوي/ ياد کړل سوي	مئيهمن	مېلمه
ایيانې/ اديگانې/ مندي	مانтиيا	مېندى
استوگنخى/ تاپوبى/ تېکانه/ مېشتون	مېخنه/ نمبئىيە	مېنە
زړه تړنګ/ دوستي/ رت/ ګرانښت	مئىتى	مېنە
د واده پېغله/ زړونګه/ نوي او تازه واده سوي	نافيه	ناوي
نابىخه	نر/ نريه	نر
پخوا كېنى/ تر خنګه/ جوخت/ خرمە/ خوابخوا	نژدى	نژدى
د زوى مېرمن/ مېرور	سنوشە	نېرور
خرپى/ گېډه/ مېربىتكه	مرشۇي	نس
پډۍ/ پوستك/ لىكى/ تاپى يالىكلى جونګ	نسك	نسك
د زوى لور/ د لور لور/ لمسى/ نېه/ نمى	نېتە	نمسي
درناوى/ لماخ/ مز/ مونځ	نماچ	نمونځ
همدا ورڅ	نو/ نورم/ نښ	نن
نس غوته/ نوم/ نوه	نافيه	نو

پښتو	اوېستا	مانا
نور	هور	لمر/ نمر/ هور
نولس	نودسه	نونس/ تراتلس لور لمبر يا شمېره
نوم	نمان/ نمه	د سېري او شي خانته توري
نوی	نوا/ نويتي	تازه/ تند/ سانخچه/ نوزي
نه	نو/ نوه	نهه/ تر اته لور لمبر يا شمېره
نه	نویت/ نه	نا/ نته/ نې/ يا
نيس	نس/ نيس	لكه په (نيسم) کښي
نې	نویت	نا/ نه/ يا/ نه يې
نيکه	نياکه	د پلار پلار/ د مور پلار
ني يول	گرييو	اخاپل/ تینګول/ ډ ئان کول/ ګيرول
نيوي	نوایتي	نوی/ تر نهه اتيا لور لمبر يا شمېر
و	بوته	و، وو
و		لكه په (و ګروهېد) کښي
واته	وازتى	ايسته کېدل/ ختنګ/ د باندي تګ
واده	واذو	د زوم او نساوي د واده کړاندي/ کور جورونګ
وابن	باستره	بدریشه/ بیاسته/ رسی/ وابنی/ وياسته
وابنه	وره شه	شنه/ ورشکۍ/ ورشه/ وشكۍ
واله	وايدى	بېله/ لشتۍ/ وياله/ وېله
وان	وان	خوندي کونکۍ/ ساتونکۍ/ لکه (ګا ډیوان)

پښتو	اوېستا	مانا
واوره	بافره	څېرکۍ څېرکۍ سېپين او رېښت
وت	وز	لکه په (وتنګ او وزی) کښي
وته	وازته/ وزته	بهرېده/ خته/ وته/ وزه
وج	هوچ/ هوشكه	بې او بوا/ بېتې/ خور/ سپرخې
ور	دوار/ دوارۍ	پاسه/ دره/ دروازه
ور	اورا	لکه (دوی ته به بې ورکړم)
وراړه	براترویه	د ورور زوی/ ورورزې
ورڅ	راوچه/ روچه	روڅ/ روڅه/ رونا
ورڅي	بروت	وروځي/ د سترګو د پاسه میاشت ډوله ورېښته
ورژني	فرژن	پربکوي بې
ورشه	وره سه	اورشو/ خچای/ راغ/ اورشو/ ورشه
ورشه	ورته	اورشه/ راغه/ ورته
ورور	براتر	باکو/ دادی/ رور/ لا
وروسته	اپاره	پاته/ پیاګۍ/ ترڅت/ ترشا/ هيسټه
ورون	رانه	ادونمم/ پتون/ رون/ د زنګانه خخه پورته غونښه برخه
وره	وره	اورېدل/ ورېدل
ورېټ	ورګه	الوی/ تغولی/ کباب/ ورګۍ
ورېچه	وروینجه	ممې/ ورېټه
ورېچې	وروینجې	ممې/ مميانې/ ورېټې

پښتو	اوېستا	مانا
وربدل	واره	اورښت کېدل
ورښته	ورتا / ورسټه	خلی / غونی / وال / وپښته
ور		پر خای / پکار / جوګه / غوره
ور	بریته	برل / برياكول / بودول / گتهنګ
ورمه	براته	بودومه / گتمه / لاس ته کومه
ورو	بارمه	بارومه / گتيو / لاس ته کوو
وروکۍ	اپېري تایو که	پاپرکۍ / ژنه / کوچینې
ورومبۍ	فراتيمه	پرونې / لوړمنې / مخکينې
وروونکۍ	برتوم	برېدونکۍ / بودونکۍ / گتیونکۍ / لاس ته کوونکۍ
ورې	وارنا	پت / پشم / پېگنې / ورګ
ورې	باريتي / بریتي	ترلاسه کوي / گتېي
وز		لكه په (الوزل) کښې
وز		لكه په (وزي او ننزوې) کښې
وزر	بزور	اوزى / خنګ / کونڅر
وزي		خېژي / د باندي ئېي
وزير	ويچيرا	وجویر / وجیر / هجویر / هجیر
وز	ژن	لكه په (وژل) کښې
وزنم	اوجنمي / جنمى	ژوبلم يې / غخوم يې / وجنم
وزني	ژه	ارواتري کابري / ژوبلوي يې / سا اخلي
ورمه	وخشمې	الوبن / ايشمه / نرم باد / نرى وو / ومم

پښتو	اوېستا	هانا
وږي	اوشه	خوشه/وابنکۍ/وشکالۍ/وبنکولۍ
ولار	اوه دارته	تلې/تللى/تېر/لار
وله	وله.	ډزوه/سوړوه/وېشتله
وله	وايتې	برغنه/پده/چرانګو/خرانګو/نوروزي
ولي	ويده	ڏزوی/واری کوي/وېشت کوي
ولېشت	ويستې	لوېشت
وند	بند	بند/بندۍ/تړ/د اوېبو تړ/ورخ
وندنه	بنده	بنچه/غورپشکه/گېډۍ/ونده
ونه	ون/ونه	درخته
وو	واته	اوا/باد/ماروت/ود/وربن
ووړ	خوريته	چونۍ/کچه/کچۍ/کوچينوټۍ
ووړ	بریته	بود کړۍ/تر لاسه کړۍ/ګټلي/ورۍ
ووړۍ	وهار	اورۍ/دوبي/د کال دوهم موسم
ووټګ	وانګ	خربانګک/د خره وونګک/رايې/نرا
وه		په زړه پوري/وا وا/ وهو
وهل	اوجن/وېجن	پېسول/تېپول/تکول/درزول/ډبول
ويس		ساتونکۍ/مشر/لكه په (میرویس) کښې
وېسي	وزيتي	ورې یې/يوسي
وبل	وك	خبرې کول/ړغېدل/وايل
وینځل	ویج	اوېه پرتېرول/پړېولل/مینڅل/ولل

پښتو	اوېستا	هانا
وېنل	واين/ وين	ليدل
وېنه	وهونه	سروبه/ يينه
وېني	وهوني	سروبې/ يېني
وېني	وېنيتې	ليدل کېږي/ ورته ګوري
وېشت	وهیشت	وهیشت/ لکه په (يوویشت) کښې
ها	ها	آ/ آغه/ هاغه/ هایه
هڅه	هچتي	تلابن/ زیار/ کوبنښ/ لته/ هلي خلې
هډ	هچه/ هده	اد/ ادوکۍ/ هله
هډو	هدیم	بنستیز/ تاداوی/ ستیز/ سر/ مونډیز/ د وګرو سټه او بنست هم سردی
هر	هورووا	ټول/ لکه په (هر یو/ هرکس) کښې
هسک	اسکت/ اسکه	اوچت/ بر/ جګ/ دنګ/ لور
هغه	هګت	هماغه/ هوغه/ همهغه
هله	اوده	اورېته/ اولته/ هاخواته
هله	ادا	اله/ هغه وخت
هم	هم	لکه په (همزولي) کښې
همهله	هذره	هورېته/ هوغلته/ هولته
هو	هو	بنه/ واوا/ وه
هورې	اوذره	اورې/ اورېته
هوبن	انوشه	اوشن/ پام/ سد

پښتو	اوپستا	هانا
هوما	هاوما/ هشئومه / هما	اومن/ اومنه/ ومه/ هومه
هوماغوندي	هوماگونه	هوما ډوله/ هومازنگي/ هوماګون
هويه	هوه/ هوهه	اوي/ ويه/ هایه/ هگي
هيله	جاديه/ زوش	آرزو/ امته/ اومند
هيندوکنې	اپارسين	پارسين/ هيندوکس
هپواد	دا هيرو/ هد/ هدمون	استوګنځۍ/ تابوبی/ هواد
يس	يس	لكه په (يستل) کښي
يشنا	يش	ايش/ جوش/ خوټي
يله	يده	هله
يم	اهمى	لكه په (زه یم) کښي
يو	ايوا	ايى/ خانته/ خانګړي
يواخې	ايوا	ایواخي/ بې مله/ خانته/ يکړ
بور	بور	د مېړه خور
بوزات	يزات	يازات/ يو پيدا یښت/ يوازنې زووال/ يوازنې زېږي
يون	يانه	تګ/ خوټښت
بوروسل	ایوه دسه	تر لس لور لمبر يا شمېره
بوه	ایوه	بې جورې/ خانګړي/ خانله/ يواخينې
بي	به	لكه په (زمایي لاس ستایي ګربوان) کښي

و بی پانگه

جانا	ویه
اصل	آر
مرکز	ایروپجه
رواج	بایدہ
لویہ پنستونخوا	پنستیانا
وخت / عصر	پک
کتاب	پوستک
مجموعہ	تیولکہ
رود / سیند	داریا
رواج	دود

مانا	ویع
قانون	دیتون
سچه/ ناواده	ستھی
جنوبی	سوھیلی
مراسم	کراندہ
تاریخ	کرکبین
اصول	کونلار
شمالي	کھیج
عقیدہ	کروھہ
کوچ	لپڑ
کتاب	لیکی
مرکز	منھوجہ
جونگک/ مجموعہ/ کتاب	نسک
دعا	نبرا
تمدن	وادون
سیاست	واگ
اداري نظام	واچاری
لوی/ غت	وس
قاموس	ویي بنود
ثقافت	ھخوب

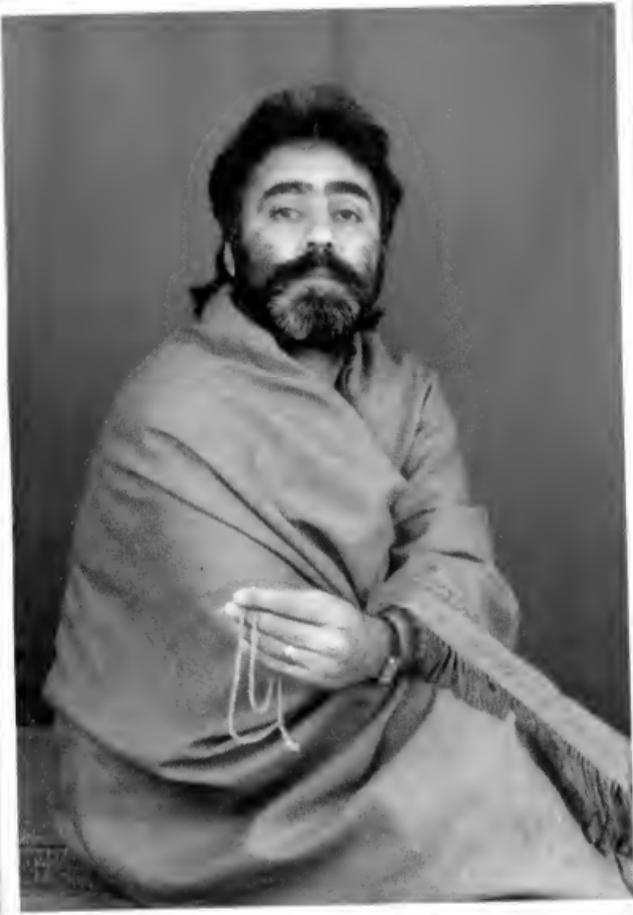
ARIC

B

3·511

BAB

8961

لطیف جان بابی

د افغانستان د هلتوري خدمتونو اداره یم و پراندې هوی
د اړیکو پتني:

Habibullah Rafi
Flat # 226, Gulhaji Plaza,
Arbab Road, Peshawar, Pakistan
G.P.O. Box # 630, Peshawar, Pak.
Tel: (091) 841749

M. Asef Wardak
Bendhutter Str 3
41066 Monchengladbach-
Neuwerk
Germany
Tel: 021 61/ 650 650

Latif Jan Babi
331 Beach St 31 St.
For Rochaway Apt. # (2B),
NY 11691
U.S.A.